

УДК 7.021.2:378.046-021.64]:[378.016:793.33

DOI: 10.31866/2616-7646.5.2.2022.269344

**БАКАЛАВРСЬКИЙ ТВОРЧИЙ
ПРОЄКТ У ПІДГОТОВЦІ
СТУДЕНТА ЗА ОСВІТНЬО-
ПРОФЕСІЙНОЮ ПРОГРАМОЮ
«БАЛЬНА ХОРЕОГРАФІЯ»****BACHELOR CREATIVE PROJECT
IN STUDENT TRAINING UNDER
THE EDUCATIONAL AND
PROFESSIONAL PROGRAM
“BALLROOM CHOREOGRAPHY”**

Горбатова Надія Олександрівна,
кандидат історичних наук, доцент,
Київський національний університет
культури та мистецтв,
<https://orcid.org/0000-0002-2704-464X>,
gorbatova@ukr.net

Nadiia Horbatova,
PhD in History, Associate Professor,
Kyiv National University of Culture and Arts,
<https://orcid.org/0000-0002-2704-464X>,
gorbatova@ukr.net

Abstract**Анотація**

Мета дослідження – виявити роль творчого проекту в підготовці студента за освітньо-професійною програмою «Бальна хореографія» в Київському національному університеті культури і мистецтв та з'ясувати його особливості. **Методологія.** Застосовано методи аналізу та синтезу, дедуктивний метод, метод порівняння. **Наукова новизна.** Подано визначення поняття «хореографічний творчий проєкт» у навчальному процесі; введено до наукового обігу методичний досвід щодо бакалаврського хореографічного творчого проєкту, апробований у Київському національному університеті культури і мистецтв за освітньо-професійною програмою «Бальна хореографія». **Висновки.** Під «хореографічним творчим проєктом» у навчальному процесі розуміємо педагогічну технологію, сутність якої – комплексне застосування наявних та отримання нових знань, умінь, навичок на основі міждисциплінарних зв'язків у процесі самостійного розроблення проблемного питання (ситуації) у сфері хореографічного мистецтва та оформлення (презентації) практичного результату. Така проєктна діяльність акумулює провідні освітні тренди щодо демократизації освітнього середовища, навчання через дослідження, формування індивідуальної освітньої траєкторії студента та ін. Проаналізований методичний досвід щодо реалі-

The purpose of the study is to identify the role of a creative project in the training of a student under the educational and professional program “Ballroom Choreography” at the Kyiv National University of Culture and Arts and to find out its features. **Research methodology.** The methods of analysis and synthesis, deductive method, and method of comparison were applied. **Scientific novelty.** The definition of the concept of “choreographic creative project” in the educational process is presented; methodological experience on the bachelor choreographic creative project, tested at the Kyiv National University of Culture and Arts under the educational and professional program “Ballroom Choreography”, is introduced into scientific circulation. **Conclusions.** The “choreographic creative project” in the educational process is understood as a pedagogical technology, the essence of which is the integrated application of existing and acquisition of new knowledge, skills, and abilities based on interdisciplinary links in the process of independent development of a problematic issue (situation) in the field of choreographic art and design (presentation) of a practical result. Such project activities accumulate leading educational trends in the democratization of the educational environment, learning through research, the formation of an individual educational trajectory of the student, etc. The analyzed methodological experi-

зації творчого проекту як форми атестації за освітньо-професійною програмою бакалаврського рівня «Бальна хореографія» в Київському національному університеті культури і мистецтв дозволяє стверджувати, що він не лише діагностує та поглиблює загальні та спеціальні компетентності, зокрема оригінальні, притаманні названій програмі, а й закладає фундамент для успішного навчання та реалізації проєктів на наступних рівнях вищої освіти, зокрема на третьому (освітньо-творчому). Хореографічний проєкт складається з двох елементів: творчого (постановка хореографічної сюїти, картини, шоу-програми, вистави та ін., де лексика бальної хореографії має становити не менше ніж сімдесят відсотків хореографічного «тексту») та дослідницького (пояснювальна записка – теоретичне обґрунтування концепції, методики розроблення та постановки проєкту, а також дослідження дотичних до теми постановки проблем).

Ключові слова:

хореографічний творчий проєкт; бакалаврський проєкт; бальний танець; бакалавр хореографії.

ence in the implementation of a creative project as a form of certification in the educational and professional bachelor program “Ballroom Choreography” at the Kyiv National University of Culture and Arts suggests that it not only tests and deepens general and special competencies, in particular original ones, inherent in the program but also lays the foundation for successful learning and implementation of projects at the next levels of higher education, in particular at the third one (educational and creative). The choreographic project consists of two elements: creative (staging of a choreographic suite, picture, show program, performance, etc., where the vocabulary of ballroom choreography should be at least seventy per cent of the choreographic text) and research (explanatory note – theoretical justification of the concept, methodology of development and staging of the project, as well as research related to the topic of the problem).

Keywords:

choreographic creative project; bachelor project; ballroom dance; Bachelor of Choreography.

Актуальність теми дослідження. Сьогодні проєктні технології застосовуються в навчальному середовищі на всіх освітніх рівнях, за всіма спеціальностями в закладах вищої освіти, що пов'язано з їхньою практико-орієнтованістю, комплексністю застосування та поглиблення знань, умінь та навичок усіх, хто бере участь у розробці та реалізації проєкту. У педагогічних та культурно-мистецьких закладах вищої освіти на бакалаврському рівні за спеціальністю 024 «Хореографія» в останні роки також активно впроваджується проєктна діяльність. Однак наразі утворився значний розрив між накопиченим емпіричним матеріалом та його теоретичним осмисленням.

Аналіз досліджень. Зважаючи на популярність проєктних технологій у мистецькому навчанні, слід зауважити звернення багатьох теоретиків та практиків хореографії до методики їх застосування під час підготовки фахівців у закладах вищої освіти відповідного профілю. Так, Л. Андрощук (2013, 2019) застосовує оптику інноваційної діяльності в процесі розгляду проєктів у практичній підготовці майбутнього вчителя хореографії в системі хореографічно-педагогічної освіти в Україні, а також аналізує творчий проєкт крізь призму формування індивідуального стилю діяльності майбутнього вчителя хореографії. Застосовуючи компетентнісний підхід до проблеми реалізації проєктного навчання хореографів звертаються Н. Батюк (2018), О. Лиманська та О. Барабаш (2018), Т. Медвідь

(2019a, 2019b), О. Пархоменко (2021), М. Ткаченко (2022) та ін. Однак автори переважно зосереджуються на творчому складнику балетмейстерських проєктів, не беручи до уваги дослідницький складник, що свідчить про різницю методик реалізації хореографічних творчих проєктів у ЗВО на різних освітніх рівнях та за різними освітніми програмами. До того ж немає жодної наукової публікації, присвяченої реалізації творчих проєктів із бальної хореографії в ЗВО. Також можна констатувати відсутність єдності у формулюванні визначення «хореографічний творчий проєкт», що призводить до відсутності наукової логічності в працях, присвячених означеній проблемі.

Мета дослідження – виявити роль творчого проєкту в підготовці студента за освітньо-професійною програмою «Бальна хореографія» в Київському національному університеті культури і мистецтв та з'ясувати його особливості.

Виклад основного матеріалу. Про зацікавленість проблемами реалізації хореографічних творчих проєктів на бакалаврському (слід зауважити, що й на магістерському) рівні свідчать провідні фахівці-практики сфери хореографічної педагогіки. Т. Медвідь (2019a) справедливо пов'язує продуктивність проєктної діяльності в процесі підготовки студентів-хореографів із багатофункціональністю характеру дій хореографа в сучасному світі (с. 38). Як необхідну умову успішної творчості науковець також розглядає вимоги до універсальності підготовки, яка передбачає формування виконавських, балетмейстерських та ін. компетентностей у всіх різновидах танцювального мистецтва. Водночас важливо враховувати сучасний рівень розвитку культурних індустрій, де панують різноманітні за формою видовищні продукти (шоу-програми, денсикли, мюзикли та ін.). Слі зауважити, що набуття вмінь та навичок створювати проєкти дозволяє ставити різноаспектні завдання та комплексно їх вирішувати. Т. Медвідь (2019a) також зупиняється на зміні усталених функцій педагога під час застосування проєктних технологій на стимулюючу та консультативну (с. 42), що важливо в сучасних процесах демократизації освітнього середовища, зміни типів взаємодії викладача та студентів в системі суб'єкт-суб'єктних відносин.

Важливо, що проєктна діяльність може бути реалізована під час опанування низки фахових хореографічних дисциплін, зокрема вона є надзвичайно ефективною в курсі «Мистецтво балетмейстера», особливо в процесі створення кваліфікаційних балетмейстерських постановок під час четвертого року навчання на першому бакалаврському рівні вищої освіти за спеціальністю 024 Хореографія.

М. Ткаченко (2022), розглядаючи педагогічні умови формування готовності майбутніх хореографів до проєктних дій у професійній діяльності, наголошує, що «... застосування проєктних технологій як форми організації навчального мистецького процесу сприяє створенню умов для самопізнання, самореалізації та рефлексії студентів, надання можливості знайти себе, стати на шлях самостійної продуктивної дії, яка дозволяє підвищити якість самоосвіти через формування здатності студентів до конструювання проєктів саморозвитку, активізацію механізмів формування творчого мислення, збагачення емпатійно-чуттєвої сфери студента, самостійності студентів у вирішенні творчих завдань, інтелектуалізацію навчального мистецького процесу» (с. 104). Авторка акцентує увагу на формуванні компетентностей, пов'язаних із самостійною постановкою завдань та їх реалізацією, самопізнанням, самоосвітою та саморозвитком під час реалізації

проекту. Підтримує М. Ткаченко й Н. Батюк (2018), говорячи про «самоорганізацію власних можливостей» студентів під час розробки, планування етапів хореографічного проекту як про особисто орієнтовану практичну діяльність, «... в основі якої лежить їхній власний вибір тематики проекту, врахування своїх інтересів, бачення результату» (с. 78). Отже, проектна діяльність акумулює провідні освітні тренди щодо демократизації освітнього середовища, навчання через дослідження, формування індивідуальної освітньої траєкторії студента та ін.

Л. Андрощук (2019) розглядає проектну діяльність у процесі підготовки хореографа як інноваційну; вводить до наукового обігу емпіричний матеріал, аналізуючи досвід реалізації танцювальних творчих проектів студентами-хореографами кафедри хореографії та художньої культури Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини та інших педагогічних закладів вищої освіти під час проходження практик. Також емпіричний матеріал – творчі проекти студентів кафедри хореографії Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди – аналізують О. Лиманська та О. Барабаш (2018), подаючи авторське визначення творчого танцювального проекту як мистецького продукту, «... в якому за допомогою виразних засобів хореографії актуалізується гуманістична спрямованість сучасного мистецтва, що реалізується творчою групою (колективом авторів) від задуму до оприлюднення на сцені» (с. 108).

Л. Андрощук (2019) переконана, що «... в процесі реалізації творчого проекту першочерговим завданням є створення інноваційного творчого середовища як платформи реалізації інновацій на етапах: ідея → розробка інновації → впровадження інновації → аналіз результатів впровадження інновації» (с. 217). Якщо Л. Андрощук іде шляхом визначення етапів, то Н. Батюк (2018) застосовує структурний підхід в процесі розгляду проектних умінь майбутніх керівників хореографічних колективів, які формуються в процесі реалізації проектної діяльності, і виділяє в них «чотири компоненти: когнітивний, мотиваційно-комунікативний, творчо-діяльнісний, результативно-оцінний» (с. 80). Перший вимагає наявності знань, інтелектуального підґрунтя, критичного мислення під час всього циклу творчого проекту; другий передбачає націленість на успішну реалізацію проекту з одночасним професійним володінням комунікативними здібностями задля створення комфортного творчого середовища; третій передбачає налаштування та здатність до креативної діяльності, володіння організаційними методиками; четвертий спрямовує на успіх, результативність, здатність критично оцінити кінцевий продукт, зробити висновки та побачити перспективність проектної діяльності у подальшому.

Інтегруючи різні підходи до визначення проектної діяльності в освіті, схилимося до думки, що «творчий проект» у навчальному процесі варто визначити як педагогічну технологію, сутність якої – комплексне застосування наявних та отримання нових знань, умінь, навичок на основі міждисциплінарних зв'язків у процесі самостійного розроблення проблемного питання (ситуації) та оформлення (презентація) практичного результату. Екстраполюючи це визначення у простір хореографічної освіти можемо говорити про проблемні ситуації в танцювальній сфері та презентацію практичного результату.

Усвідомлюючи вагомий освітній потенціал проектної діяльності в процесі розробки освітньо-професійної програми «Бальна хореографія» для першого бакалаврського рівня вищої освіти за спеціальністю 024 «Хореографія» в Київському націо-

нальному університету культури і мистецтв (далі – КНУКіМ) (гарант Н. Горбатова) та враховуючи побажання стейкхолдерів, було ухвалено рішення формою атестації здобувачів, окрім кваліфікаційного комплексного іспиту з фаху, обрати захист кваліфікаційної роботи (творчого проєкту). Захист такої кваліфікаційної роботи передбачає публічну демонстрацію рівня виконавських і проєктно-композиційних компетентностей (Київський національний університет культури і мистецтв, 2021, с. 16).

Для здобувачів освіти розроблено «Методичні рекомендації до підготовки та захисту бакалаврської роботи (творчого проєкту) за спеціальністю 024 “Хореографія”» (Підлипська & Базела, 2022), де представлено бакалаврський творчий проєкт як «... цілісний хореографічний твір, що містить декілька частин (епізодів, сцен, танців та ін.), загальною тривалістю від 6 хвилин)» (с. 4). Така форма кваліфікаційної роботи, що за своєю сутністю є навчально-творчою, діагностує рівень сформованості загальних та спеціальних (фахових) компетентностей бакалаврського рівня, здатність їх застосовувати під час вирішення проблемних ситуацій (студент стикається з художніми, педагогічними, організаційними та іншими проблемами). Також мають проявитися здатність до аналізу, узагальнення, систематизації матеріалу, дотичного до теми проєкту; готовність виконувати професійні хореографічні завдання та ін. Важливим моментом під час втілення творчого проєкту є не лише застосування, а й поглиблення знань, умінь та навичок балетмейстерської, репетиторської, режисерської, організаційно-управлінської та ін. діяльності. Чи не вперше за весь період навчання на бакалаврському рівні студент має реалізувати всі ланки творчого процесу роботи над крупною хореографічною формою – від задуму до сценічної постановки та подальшої рефлексії з урахуванням попереднього емпіричного та теоретичного досвіду.

Важливою вимогою до такого проєкту є дотримання постулатів академічної доброчесності, тобто, самостійність реалізації проєкту, що не виключає колективної співтворчості з виконавцями та іншими учасниками за умови авторського керування процесом. Також важливою вимогою, що стимулює до акумулювання всього спектра загальних та спеціальних компетентностей, є публічний захист перед екзаменаційною комісією та в присутності всіх, хто бажає подивитись проєкт.

Серед основних форм, які обирають студенти на четвертому курсі для постановки творчого проєкту, переважають хореографічні дивертисменти, сюїти, картини, шоу-програми, денсикли, балети на одну дію, хореографічні вистави та ін. Щодо кількості учасників творчого проєкту, то цей аспект не регламентований – студент самостійно визначає, скільки виконавців та інших помічників він запросить; також студент не обмежується в виборі жанру, наявності чи відсутності сюжету, що свідчить про академічну свободу та формування індивідуальної освітньої траєкторії.

Реалізація творчого проєкту націлена на розкриття всього спектра творчого потенціалу студента. Постановка може складатися зі стандартизованих європейських та латиноамериканських танців, будуватися на лексиці історико-побутового танцю; зазвичай можуть використовуватися елементи та окремі фрагменти, поставлені на лексиці сучасної, народної, класичної хореографії. Єдине обмеження, яке мають студенти освітньо-професійної програми «Бальна хореографія», – «...не менше ніж 70% лексики постановки повинна становити бальна хореографія» (Підлипська & Базела, 2022, с. 5).

Творчий проєкт студент супроводжує пояснювальною запискою (теоретичним обґрунтуванням концепції проєкту, методики його розроблення та постановки, дослідженням кола теоретичних та практичних проблем, дотичного до творчого проєкту тощо), адже такий проєкт сприймається як своєрідний підсумок різноаспектної підготовки фахівця хореографії.

Зважаючи на чітку вертикаль у вищій мистецькій освіті України, яка передбачає можливість здобуття хореографічної освіти на першому бакалаврському, другому магістерському та третьому, освітньо-творчому, рівнях вищої освіти, підготовку творчого проєкту на бакалаврському рівні можна вважати своєрідним фундаментом для успішного навчання в подальшому на наступних рівнях вищої освіти як реалізації академічного права. Наприклад, у магістратурі КНУКіМ за освітньо-професійною програмою «Хореографія» так само, як і на бакалаврському рівні, передбачена реалізація творчого проєкту, але до нього висуваються більш високі вимоги. У подальшому – на третьому (освітньо-творчому) рівні вищої освіти у творчій аспірантурі передбачено втілення творчого мистецького проєкту, який згідно з «Порядком здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва та навчання в асистентурі-стажуванні» (п. 35) «... поєднує дослідницьку та творчу мистецьку складові» (Кабінет Міністрів України, 2018). На жаль, сьогодні в Україні не створено жодної мистецької аспірантури за спеціальністю 024 «Хореографія»; задеклароване українським законодавством право отримати освітньо-творчий ступінь доктора мистецтва за цією спеціальністю на практиці не реалізоване.

Отже, бакалаврський хореографічний проєкт у КНУКіМ складається з творчої (постановка) та дослідницької (пояснювальна записка) елементів. Творча частина повинна відповідати таким вимогам: оригінальність теми та композиційно-архітектонічних рішень; самостійність реалізації; систематичність роботи над творчим проєктом; професійність у співпраці з усіма, хто задіяний у реалізації творчого проєкту; якість реалізації всіх складників постановки.

Зміст пояснювальної записки повинен відповідати темі творчого проєкту. Тут мають бути чітко викладені обґрунтування теоретичних основ творчого проєкту, розкрито ідейно-тематичне та композиційне рішення постановки, обґрунтовано засоби художньої виразності, аргументовано сформулювало висновки та практичні рекомендації, дотримано наукового стилю викладення, принципів логічності та послідовності, вимог до оформлення, термінів виконання. Студенту важливо пам'ятати, що «... пояснювальна записка до творчого проєкту є конкретним дослідженням, присвяченим особливостям саме того твору, що виноситься на захист. Неприпустимим є загальнотеоретичний характер пояснювальної записки (висвітлення загальних для всіх творів хореографічного мистецтва тем, реферування навчальних видань із загальних питань хореографічного мистецтва без конкретної прив'язки до теми творчого проєкту та ін.)» (Підлипська & Базела, 2022, с. 6–7).

За названими вимогами було створено чимало творчих проєктів, зокрема «Хореографічна вистава “Інверсія” (за мотивами п'єси В. Шекспіра “Ромео і Джульєтта”)» (проєкт студента А. Назаревича, творчий та науковий керівник Н. Горбатова), «Хореографічна картина “Відпустка на землю” (за мотивами телесеріалу “Люцифер”)» (проєкт студентки А. Охріменко, творчий та науковий керівник Н. Горбатова), «Денсикл “Яка така любов”» (проєкт студентки О. Пономарьової, творчий та науковий керівник Н. Горбатова), «Хореографічна вистава “За двома зайцями”»

(за мотивами однойменної п'єси М. Старицького)» (проект студента М. Ярошовця, творчий керівник Н. Горбатова, науковий керівник І. Гутник), «Хореографічна картина "Гуцульська мавка" (студентка Я. Пилипчук, творчий керівник Н. Горбатова, науковий керівник Т. Павлюк) та ін.

Слід зауважити, що реалізація творчого проєкту студентами освітньо-професійної програми «Бальна хореографія» в КНУКіМ дозволяє поглибити низку компетентностей, зокрема оригінальних, передбачених названою програмою, як-от: «...здатність сприймати та опановувати різні види, стилі, напрями хореографічного мистецтва з метою розширення сфери виконавської та балетмейстерської діяльності; здатність творчо інтегрувати українську танцювальну культуру у сферу професійної діяльності, спираючись на вітчизняні традиції та здобутки бальної хореографії» (Київський національний університет культури і мистецтв, 2021, с. 10), та відповідно досягти таких програмних результатів навчання, які б дали змогу «...володіти навичками виконання та створення танцювальних композицій на основі синтезу бальної хореографії з різними видами й напрямками хореографічного мистецтва; володіти навичками створення хореографічної композиції в національній стилістиці з метою виховання національної свідомості та ідентичності (Київський національний університет культури і мистецтв, 2021, с. 11).

Наукова новизна. Подано визначення поняття «хореографічний творчий проєкт» у навчальному процесі; введено до наукового обігу методичний досвід щодо бакалаврського хореографічного творчого проєкту, апробований у Київському національному університеті культури і мистецтв за освітньо-професійною програмою «Бальна хореографія».

Висновки. Під «хореографічним творчим проєктом» у навчальному процесі розуміємо педагогічну технологію, сутність якої – комплексне застосування наявних та отримання нових знань, умінь, навичок на основі міждисциплінарних зв'язків у процесі самостійного розроблення проблемного питання (ситуації) у сфері хореографічного мистецтва та оформлення (презентація) практичного результату. Така проєктна діяльність акумулює провідні освітні тренди щодо демократизації освітнього середовища, навчання через дослідження, формування індивідуальної освітньої траєкторії студента та ін.

Проаналізований методичний досвід щодо реалізації творчого проєкту як форми атестації за освітньо-професійною програмою бакалаврського рівня «Бальна хореографія» у Київському національному університеті культури і мистецтв дозволяє стверджувати, що він не лише діагностує та поглиблює загальні та спеціальні компетентності, зокрема оригінальні, притаманні названій програмі, а й закладає фундамент для успішного навчання та реалізації проєктів на наступних рівнях вищої освіти, зокрема на третьому (освітньо-творчому). Хореографічний проєкт складається з двох елементів: творчого (постановка хореографічної сюїти, картини, шоу-програми, вистави та ін., де лексика бальної хореографії має складати не менше ніж сімдесят відсотків хореографічного «тексту») та дослідницького (пояснювальна записка – теоретичне обґрунтування концепції, методики розроблення та постановки проєкту, а також дослідження дотичних до теми постановки проблем).

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

- Андрощук, Л. (2019). Інновації у практичній підготовці майбутнього вчителя хореографії в системі хореографічно-педагогічної освіти в Україні. *Актуальні питання мистецької освіти та виховання*, 1–2(13–14), 211–220.
- Андрощук, Л. М. (2013, 1–3 жовтня). Творчий проект як засіб формування індивідуального стилю діяльності майбутнього вчителя хореографії. В *Теоретичні та методичні засади розвитку мистецької освіти в контексті європейської інтеграції*, Матеріали III Міжнародної наукової конференції (с. 3–4). Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка.
- Батюк, Н. О. (2018). Структурні компоненти формування проектних умінь майбутніх керівників хореографічних колективів. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, 163, 77–81.
- Кабінет Міністрів України. (2018, 24 жовтня). *Порядок здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва та навчання в асистентурі-стажуванні* (Постанова № 865). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/865-2018-%D0%BF#Text>
- Київський національний університет культури і мистецтв. (2021). *Освітньо-професійна програма «Бальна хореографія»*. <https://bit.ly/3hzZKcN>
- Лиманська, О. В., & Барабаш, О. В. (2018). Реалізація творчих проектів як складова професійної компетентності майбутнього вчителя хореографії. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, 163, 106–110.
- Медвідь, Т. (2019а, 7–8 жовтня). Творчі проекти як засіб формування професійних компетентностей майбутнього хореографа. В *Художні практики та мистецька освіта у кроскультурному просторі сучасності*, Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції (с. 38–43). Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка.
- Медвідь, Т. (2019б). Формування фахових компетентностей майбутніх учителів хореографії методом проектів в умовах вищої школи. В А. І. Омелюченко (Ред.), *Розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців мистецьких дисциплін як фактор їх професійної самореалізації* (с. 308–322). Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні.
- Пархоменко, О. (2021). До проблеми створення хореографічного проекту в процесі балетмейстерської діяльності студентів-магістрів. *Наукові записки. Серія: Психолого-педагогічні науки (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя)*, 2, 97–101. <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2021-PP-2-97-101>.
- Підлипська, А., & Базела, Д. (Уклад.). (2022). *Методичні рекомендації до підготовки та захисту бакалаврської роботи (творчого проекту) за спеціальністю 024 «Хореографія»*. Видавничий центр КНУКіМ.
- Ткаченко, М. (2022). Педагогічні умови формування готовності майбутніх хореографів до застосування проектних технологій у професійній діяльності. *Педагогічні науки*, 79, 101–105.

REFERENCES

- Androshchuk, L. (2019). Innovatsii u praktychnii pidhotovtsi maibutnoho vchytelia khoreohrafi v systemi khoreohrafichno-pedahohichnoi osvity v Ukraini [Innovations in the practical training of the future teacher of choreography in the system of choreographic and pedagogical education in Ukraine]. *Aktualni pytannia mystetskoï osvity ta vykhovannia*, 1–2(13–14), 211–220 [in Ukrainian].

- Androshchuk, L. M. (2013, October 1–3). Tvorchyi proekt yak zasib formuvannya indyvidualnoho stylu diialnosti maibutnoho vchytelia khoreohrafii [The creative project as a means of forming the individual style of activity of the future choreography teacher]. In *Teoretychni ta metodychni zasady rozvytku mystetskoï osvity v konteksti yevropeïskoï intehratsii* [Theoretical and methodological foundations of the development of art education in the context of European integration], Proceedings of the III International Scientific Conference (pp. 3–4). Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko [in Ukrainian].
- Batiuk, N. O. (2018). Strukturni komponenty formuvannya proektnykh umin maibutnykh kerivnykiv khoreorafichnykh kolektyviv [Structural components of the formation of project skills of future managers of choreographic groups]. *Academic notes. Series: Pedagogical Sciences, 163*, 77–81 [in Ukrainian].
- Cabinet of Ministers of Ukraine. (2018, October 24). *Poriadok здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва та навчання в асистентурі-стажуванні* [The procedure for obtaining the educational and creative degree of Doctor of Arts and training in an assistantship-internship] (Resolution № 865). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/865-2018-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
- Kyiv National University of Culture and Arts. (2021). *Osvitno-profesiina prohrama «Balna khoreohrafiia»* [Educational and professional program "Ball Choreography"]. <https://bit.ly/3hzZKcN> [in Ukrainian].
- Lymanska, O. V., & Barabash, O. V. (2018). Realizatsiia tvorchykh proektiv yak skladova profesiinoï kompetentnosti maibutnoho vchytelia khoreohrafii [Implementation of creative projects as a component of the professional competence of the future teacher of choreography]. *Academic notes. Series: Pedagogical Sciences, 163*, 106–110 [in Ukrainian].
- Medvid, T. (2019a, October 7–8). Tvorchy proekty yak zasib formuvannya profesiinykh kompetentnosti maibutnoho khoreografa [Creative projects as a means of forming professional competencies of the future choreographer]. In *Khudozhni praktyky ta mystetska osvita u kroskulturnomu prostori suchasnosti* [Art practices and art education in the cross-cultural space of modernity], Proceedings of the V All-Ukrainian Scientific and Practical Conference (pp. 38–43). Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University [in Ukrainian].
- Medvid, T. (2019b). Formuvannya fakhovykh kompetentnosti maibutnykh uchyteliv khoreohrafii metodom proektiv v umovakh vyshchoï shkoly [Development of the creative potential of future specialists in artistic disciplines as a factor in their professional self-realization]. In A. I. Omelchenko (Ed.), *Rozvytok tvorchoho potentsialu maibutnykh fakhivtsiv mystetskykh dystsyplyn yak faktor yikh profesiinoï samorealizatsii* [Development of the creative potential of future specialists in artistic disciplines as a factor in their professional self-realization] (pp. 308–322). Vydavnychi budynok Melitopolskoï miskoi drukarni [in Ukrainian].
- Parkhomenko, O. (2021). Do problemy stvorennia khoreorafichnoho proiektu v protsesi baletmeisterskoï diialnosti studentiv-mahistriv [To the problem of crafting a choreographic project in the process of ballet master activity of master's students]. *Research Notes. Series "Psychology and Pedagogy Research" (Nizhyn Mykola Gogol State University), 2*, 97–101. <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2021-PP-2-97-101> [in Ukrainian].
- Pidlypska, A., & Bazela, D. (Comps.). (2022). *Metodychni rekomendatsii do pidhotovky ta zakhystu bakalavrskoi roboty (tvorchoho proiektu) za spetsialnistiu 024 "Khoreohrafiia"* [Methodological recommendations for the preparation and defense of a bachelor's thesis (creative project) in the specialty 024 "Choreography"]. KNUKiM Publishing Center [in Ukrainian].
- Tkachenko, M. (2022). Pedahohichni umovy formuvannya hotovnosti maibutnykh khoreografiv do zastosuvannya proektnykh tekhnolohii u profesiinii diialnosti [Pedagogical conditions of formation of readiness of future choreographers for application of project technologies in professional activity]. *Pedagogical Sciences, 79*, 101–105 [in Ukrainian].